

Dosáhnout větší bezpečnosti a ochrany zdraví ve stavebnictví

Práce na stavebních projektech – shrnutí zprávy Agentury

Úvod

V rámci celé EU si stále více uvědomujeme, že standardy bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) ve stavebnictví je nutné zlepšit. Každoročně přijde o život asi 1 300 pracovníků, dalších 800 000 je zraněno a velké množství pracovníků má zdravotní problémy⁽¹⁾. Lidské utrpení vyvolané úrazy a špatným zdravotním stavem postihuje všechny zúčastněné a jeho rozsah nelze vyčíslit. Značné jsou také finanční ztráty.

Nikoho není třeba přesvědčovat, že zajištění bezpečnosti, ochrany zdraví a dobrých podmínek při práci v průmyslu by mělo být jednou z největších priorit.

Evropský týden bezpečnosti a ochrany zdraví při práci je v roce 2004 věnován stavebnictví. Agentura shromáždila příklady akcí z celé Evropy pro dosažení lepších standardů bezpečnosti a ochrany zdraví. Zpráva je odrazem standardů BOZP ve stavebnictví, ale ukazuje také možnosti jejich zlepšení na základě konkrétních akcí.

Legislativa

Směrnice Rady 92/57/EHS upozorňuje na požadovanou koordinaci mezi jednotlivými stranami ve stadiu přípravy projektu a během fáze výstavby.

- ✓ Zákazníci nebo projektový dozor mají určit jednoho nebo více koordinátorů pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví.
- ✓ Zákazníci nebo projektový dozor mají zajistit, aby byl před zahájením fáze výstavby zpracován plán bezpečnosti a ochrany zdraví.
- ✓ Projektový dozor nebo, je-li to vhodné, zákazníci, mají při koncipování projektu brát v úvahu bezpečnost a ochranu zdraví.
- ✓ Během fáze výstavby má(mají) koordinátor(ři) zajistit odpovídající řízení rizik a dodržování plánu pro bezpečnost a ochranu zdraví. Zaměstnavatelé mají v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví spolupracovat a má být zajištěno monitorování postupů.

Bylo vybráno šestnáct akcí, uspořádaných v Evropě. Ve zprávě jsou všechny tyto případy představeny a zdůrazněny akce podniknuté:

- ✓ v přípravné fázi projektu;
- ✓ ve fázi výstavby;
- ✓ ve fázi po dokončení výstavby (údržba).

Povaha případových studií však ukazuje, že akce je možné podnikat po celou dobu trvání projektu.

1. Přípravná fáze projektu

Zákazník

Dobré standardy bezpečnosti a ochrany zdraví ve stavebním projektu začínají rozhodnutím, které přijímá zákazník zadávající práci. Právě v tomto stadiu se určuje celá povaha projektu v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví. Smlouvy se musí finančně vyplatit, což znamená, že se musí docílit toho aby stavba odpovídala účelu, splňovala potřeby uživatelů a dosahovala rovnováhy mezi kvalitou a náklady po celou dobu její životnosti. Při výběru dodavatelů a dalších účastníků je velmi důležité zajistit, aby byli schopni provést práci na odpovídající úrovni, a to včetně BOZP.

Projektování

Pro proces projektování je třeba dostatek času. Projektant, koordinátor pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví a dodavatel musí být jmenováni co nejdříve. Tak by mělo být umožněno prodiskutovat projektový návrh a zajistit, aby specifikace a časový plán prací byl tak bezpečný a pro zdraví málo rizikový, jak to jen okolnosti umožňují. Je třeba přihlížet k tomu, jak bude projekt postaven. Všude, kde je to možné, je třeba vyloučit nebezpečí. Rizika související s nebezpečím, které nelze odstranit, je třeba omezit. Musí být poskytnuty informace o zbývajících rizicích, jsou-li tato rizika pro projekt podstatná. Během projektového procesu je často užitečné, aby dodavatel a projektant zůstali ve spojení.

(1) Eurostat, ESAW 1999.

Koordinace klíčových subjektů: „Partnerské vztahy pro bezpečnost ve stavebnictví“, Irsko

Irská studie, zaměřená na smrtelné úrazy upozorňuje na to, že přinejmenším 25 % z nich vzniká přímo v představební fázi projektu. Součástí irského projektu je zřízení rejstříku kompetentních Project „supervisors design stage“ (PSDS, Dozor nad projekční fází). Ti mají podle irského zákonodárství klíčovou úlohu s cílem minimalizovat riziko během fáze výstavby.

Projektovat bez rizika – Spojené království

Stavby s ocelovou kostrou jsou u nově postavených budov velmi často používanou konstrukční metodou. Při výstavbě takových budov musí ocelové pruty a sloupy zvednout a na místo usadit jeřáb. Při tomto úkonu je běžné, že se kolem ocelových dílů uvážou popruhy a díly se zvedají. Je zde nebezpečí, že ocelový díl z popruhu vyklouzne a spadne. Pokud se však do dílů zakomponují úchytné prvky pro zvedání, např. předem vyvrtnané otvory, je možné při zvedání popruhy provléknout a riziko vyloučit.

2. Fáze výstavby

Dobrých standardů BOZP ve fázi výstavby lze dosáhnout pouze správným řízením. Manažeři mají pro dosažení dobrých standardů BOZP zajistit vyprojektování, organizaci, kontrolu, monitorování a revizi stavebních prací. Všichni, kdo se na nich podílejí, mají být proškoleni a mít odbornou průpravu. Oblast BOZP má být konzultována s pracovníky, mezi jednotlivými zaměstnavateli, kteří stavební práce realizují, má být zajištěna koordinace.

Školení – Řecko, Irsko, Nizozemsko

Pro správné řízení stavebního projektu je třeba, aby byli všichni, kdo na něm pracují včetně manažerů proškoleni a měli odbornou průpravu pro provedení svých úkolů. Školení pomáhá lidem osvojit si dovednosti, znalosti a postoje nutné k tomu, aby svou práci dělali dobře a bez bezpečnostních a zdravotních rizik pro sebe i druhé. Dálniční projekt Egantia v Řecku, „Safe Pass“ (bezpečnostní průkaz), povinný v Irsku, a systém řízení, který v Nizozemsku používá Mourik, ukazují na důležitost školení.

Monitorování a konzultace s pracovníky – Finsko

Metoda pozorování bezpečnosti byla ve Finsku zavedena v roce 1992 za účelem měření stupně bezpečnosti na staveništích. Měření se provádí na základě obchůzky po celém staveništi, při níž se do inspekčního listu pořizuje záznam správných/nesprávných postupů. Sledují se aspekty např. jako pracovní návyky, lešení a žebříky, stroje a zařízení, ochrana před pády, elektřina a osvětlení, pořádek a čistota. Na předváděném staveništi se metoda osvědčila jako snadno použitelná a účinná. Jedním z důležitých faktorů systému je, že jej provádějí společně manažeři a řadoví pracovníci.

3. Fáze po dokončení stavby (údržba)

Všechny nové budovy by měly být projektovány takovým způsobem, aby umožňovaly bezpečnou údržbu. Již existující budovy jsou někdy projektovány bez jakéhokoli ohledu na bezpečnou údržbu. Ve všech případech platí stejné zásady pro řízení BOZP jako během fáze výstavby. Důležité jsou informace, které o konstrukci poskytne zákazník. Dalším faktorem, k němuž je vhodné přihlížet, je přítomnost osob, které v údržbě nepracují, ale mohou při ní utrpět zranění.

Údržbářské práce v používaných prostorách – Itálie

Práce se odehrávaly v části starého kláštera, který je nyní využíván jako knihovna, muzeum a galerie. Pro instalaci bezpečnostního zařízení a osvětlení bylo třeba provést rozsáhlé stavební práce. V prostoru, ve kterém se stavební úpravy odehrávaly, nebylo možno vyloučit přítomnost osob, které na stavbě nepracovaly. Pro tento projekt zpracovala bezpečnostní a koordináční plán společnost Quasco, která působila jako koordinátor BOZP během celé fáze výstavby. Zajistila, aby ochranná opatření zabezpečila všechny osoby vystavené riziku. Rovněž definovala bezpečnostní opatření, která mohla být použita pro později prováděné údržbářské práce.

Další informace

Kompletní zpráva je k dispozici v angličtině na internetových stránkách Agentury. Adresa, na které je možné si ji bezplatně stáhnout je: <http://agency.osha.eu.int/publications/reports/>.

Tištěnou zprávu *Achieving better safety and health in construction (Dosáhnout větší bezpečnosti a ochrany zdraví ve stavebnictví)*, Evropská agentura pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci, 2003, ISBN 92-9191-073-2, lze objednat u Úřadu pro úřední tisky Evropských společenství, Lucembursko (<http://publications.eu.int>) nebo u jeho obchodních zprostředkovatelů. Cena je 25 EUR (bez DPH). Tento informační list je k dispozici ve všech jazycích EU na adrese: <http://osha.eu.int/ew2004/>.

Evropská agentura pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci

Gran Vía, 33, E-48009 Bilbao

Tel. (34) 944 79 43 60, fax (34) 944 79 43 83

information@osha.eu.int